

Nedeľa ráno

Viem, že v nedeľu sedemnásteho júna 2012 vietor prinesie od západu nad záliv Bråviken dážď. Viem, že je trinásť stupňov. Viem, že dažďová voda upchá odtok u nosorožcov v betónovej podlahe púštnej zóny. Ošetrovatelka sa pokúsi uvoľniť ho hrablami. Viem, že ošetrovatelka sa volá Sofie a je posledná, kto uvidí Karolinu živú.

Karolina, tridsaťročná zoologička a sprievodkyňa pri vlkoch, prechádza popred púštnu zónu okolo deviatej na ceste k vlkom. Časť výbehu leží v zóne zoologickej záhrady Kolmården, ktorá nie je otvorená pre verejnosť. SÖKA je skratka pre švédske výrazy Savana, Púšť, Koloseum a Apárium a tvorí časť systému zoologickej záhrady. Zvyšné oddelenia sú Delfín a Safari. Žije tu svorka vlkov, kde zážitkový produkt „Intímny kontakt s vlkom“ ponúka prechádzky so sprievodcom medzi dospelými jedincami.

Okolo výbehu sú stajne, záhrady, sklady, kaviareň a šatňa pre zamestnancov. Kolmården za oponou pripomína skôr poľnohospodársky statok, akurát namiesto ošípaných a kráv naťahujú ponad plechovú strechu svoje krky žirafy a v zemi sa hrabú dvojtonové nosorožce. V Kolmårdene je ešte jeden výbeh pre vlky. Nachádza sa vo verejnej časti zoologickej záhrady. Tam býva o čosi menšia svorka Tasch s vlastnými ošetrovateľmi a sprievodcami.

Sofie pracuje už od pol ôsmej a celé ráno strávila kŕmením žiráf, nosorožcov a antilop, hrabala a rozsýpala v stajni piliny. Prehodí pár slov s Karolinou v rohu stajne, potom pokračuje v práci.

Bežné ráno v zoologickej záhrade. Plné ruky práce. Viem, že Sofie a Karolina sa dohodli, že to urobia ako vždy. Stretnú sa o hodinu, aby spoločne otvorili takzvanú Zooškolu Kolmårdenu. Tu sa deti učia rozoznávať zuby bylinožravcov a mäsožravcov, dozvedia sa, prečo isté zvieratá prichádzajú o parohy, zvliekajú kožu alebo majú v zime hrubšiu kožušinu.

Karolina sa chystá na raňajšiu vizitu u vlkov. Sofie ju sleduje, ako kráča k vlčíemu výbehu. Kolegyňa je oblečená v čiernom služobnom pršiplášti, obula si gumáky s poriadne vrúbkovanou podrážkou. Sofie sa vráti k čisteniu odtokov, kým dážď ďalej bičuje Kolmården a okolie Norrköpingu. Leto sa nezačalo dobre. Po polhodine má Sofie dohrabané, piliny rozsypané po dlážke, zvieratá sú vonku. Prejde ku Koloseu, kde bývajú slony. Tam podávajú zamestnancom raňajky. Počíta s tým, že sa tam stretne s Karolinou, no čaká ju márne.

Viem, že Sofie sa hneď pokúša dovolať Karoline. Neodvíha. Sofie sa naraňajkuje. Odnesie zo stola tanier a šálku, stiahne zo seba mokrý pršiplášť a rozhodne sa ísť skontrolovať vlčí výbeh. Viem, že jestvuje čosi ako „Vlčí denník“, kam zamestnanci značia každú návštevu u vlkov. V skrini pri vchode do výbehu sú škatule so žrádlom. Sofie skontroluje, či Karolina omylom nepreskočila pár strán, ale nie. Dnes nezapísala nič.

Mal som možnosť nahliadnuť do Vlčieho denníka, a tak viem, ako vyzerá Karolinin rukopis. Je úhľadný a energický. Prtláčala hrot pera k papieru. Jej písmená sú tmavšie než

v poznámkach iných sprievodcov. Zvykla sa podpisovať iniciálkami K. B. Ale nepíše nič o tom, ako sa vlkom vodi, ani v akej nálade boli sedemnásteho júna 2012.

Sofie začína tušiť, že niečo nie je v poriadku. Karolina je vždy mimoriadne dôsledná. Nikdy by nezabudla zapísať svoje postrehy do zošita.

Do úvahy pripadajú dva scenáre. Buď kolegyňa k vlkom ani nedorazila, lebo ju niečo cestou zastavilo. Alebo tam ešte je.

Viem, že Sofie opäť volá na Karolinin pracovný mobil. Nedvíha. Ubehne hodina. Zavolá šéfke Birgitte, aby si overila, či Karolina nie je s ňou. Ale ani ona neodpovedá. Sprievodcovia niekedy zostávajú pri vlkoch ešte chvíľu navyše. Karolina patrí k tým, ktorí pokladajú čas strávený s vlkami osamote za dôležitý, ba rozhodujúci pre upevnenie vzťahu. Tak sa vytvára dôverný kontakt s veľkým dravcom. Cesta Karoliny, Sofie a ostatných sprievodcov k tomuto poznaniu bola tvrdá. Vlky sa k sebe správajú výrazne fyzickejšie než ľudia. Vlk má hrubý a drsný kožuš, ktorý ľahko odoláva uhryznutiam aj teplotám tridsať či štyridsať stupňov pod nulou. Keď vlk za-ryje zuby do kože svojho kamaráta zo svorky, nestane sa nič. Zato pokožka človeka je citlivá a tenká. Preferuje pohladenie. Nie hryzáky či dlhé pazúry. Ale vlky tomu nerozumejú. Sofie sa ešte nezahojila rana po poslednom uhryznutí. Práca sprievodcu pri vlkoch nie je pre každého. Človek musí byť tvrdý a rozhodný. Nikdy nesmie cúvnuť.

Ak sa necíti pohodlne v spoločnosti dravca, nemá k nemu chodiť. Vo svojej pozícii zodpovedá za bezpečnosť návštevníkov výbehu a vlk hneď vycíti neistotu aj strach. Sofie v tom nevidí problém. Má vlky rada. Hoci ju jeden z nich pred pár týždňami pohryzol do ruky. Teda, pohryzol. Stála pred výbehom, držala sa plotu, prsty sa jej dostali do

vlčej tlamy omylom. Inštinktívne ruku stiahla, vlk cúvol. Bolo to len škrabnutie, no rana dosť hlboká na to, aby musela navštíviť lekára. Uvedomovala si, že si za to môže sama. Ako keby si pricvikla prsty do dverí. Jej vina.

Karolina je vždy rozhodná a jasne dáva najavo svoju vôľu. Vlky by si nikdy netrúfli ohroziť ju či spochybniť jej autoritu. Mladé samce ju dokonca viac či menej zbožňujú. Zvyšok kolmárdenského personálu obdivuje jej schopnosť čeliť veľkým dravcom. Hoci nie je vysoká, má len čosi vyše meter šesťdesiat, ľahko zvláda aj ich hnev. Karolina často chodila za kolegom Thomasom, keď prvé týždne krmil mláďatá dojčenskou fľaškou vo svojom dome na dedine. Bola tam takmer každý deň a má hlbší vzťah k vlkom než ostatní sprievodcovia.

Sofie kráča ďalej po úzkej ceste k vlčiemu výbehu. Dážd' zosilnel. Opäť sa pokúša dovolať na pracovný mobil kolegyne, no už ani nezazvoní. Skúša to znova, ich telefóny občas strácajú signál.

Viem, že zamestnanci Kolmárdeni majú staré samsungy, odolné voči nárazom, s gumenými okrajmi. O ich kvalite sa dá pochybovať. Sofie vezme svoj súkromný mobil a zavolá Karoline na jej číslo. Je desať hodín a dvadsaťpäť minút, už pol hodinu meškajú. Karolina nedvíha, čo Sofie neprekvapí, veď si nikdy neberie svoj mobil do práce. Ale je zvláštne, že si neuvedomila, koľko je hodín. Naozaj je ešte dnu? Po hodine a pol v lejaku?

Viem, že práve vtedy zazvoní Sofiin pracovný telefón. Možno zacíti chvíľkovú úľavu. Ale číslo na displeji nepatrí Karoline. Volá Maria, iná kolegyňa. Sofie počuje z jej hlasu prekvapenie. Možno sa trochu hnevá. Maria zodpovedá za Zooškolu a už dávno ju mali otvoriť. Sofie jej prezradí, že ide pohľadať Karolinu do výbehu. Možno sa tam zasekla.

Sofie je už pri plote. Na mreži ju víta veľká tabuľa s nápisom *Kolmården pomáha zvieratám*. Za dverami je škatuľa, z ktorej si účastníci prehliadok môžu vziať informačný leták o nadácii zoologickej záhrady.

„Idem dnu,“ oznámi Marii do telefónu.

Kolegyňa odpovie:

„Fajn, prídem za vami.“

Viem, že Sofie otvára bránku do výbehu. Pružiny ju za ňou zabuchnú. Viem to všetko, lebo som pozorne čítal vyšetrovací spis. Je tam každý detail. Čítal som ho veľakrát. Čítal, podčiarkoval, vyznačoval si miesta lepkami, vytlačil si celé pasáže a lepil si ich na stenu v pivnici, ako keď v kriminálkach hľadajú sériového vraha. Na stene mám aj mená vlkov vo svorke: Farkas, Úlfur, Vilkas, Amaroq, Ookami, Tchono, Volk, Lobo a Kurt. Kurt je preškrtnutý, lebo už zdochol. Na stene je aj nákres výbehu. Sofiin presný pohyb je podrobne opísaný v policajnom spise a vyznačil som ho bodkami na mape.

Už veľakrát mi napadlo, že prehánam. Mal by som sa venovať svojim veciam. Napríklad svojej práci. No ja sa vyhýbam rozhovorom so zákazníkmi, s redaktormi časopisov, pre ktoré pravidelne píšem, lebo sa bojím, že ma vyrušia pri práci na príbehu o útoku vlkov v Kolmårdene. Už mi nikto nevolá, ozvem sa im neskôr, keď s týmto skončím. Až mi napokon účtovník musí vysvetliť, že ma moja posadnutosť privedie na mizinu. Nechám si vypracovať posudok na byt, v ktorom bývame, aby som si mohol vziať pôžičku a ďalej svoj život sústreďovať na udalosti z Kolmårdenu v tú júnovú nedeľu v roku 2012.

Viem, že Sofie najprv vošla do vstupnej časti. Potom otvorila dvierka s oceľovým pletivom, vedúce ďalej do samotného výbehu. Všimne si, že bránka nie je zamknutá,

takže Karolina sa s najväčšou pravdepodobnosťou ešte nachádza medzi zvieratami.

Sofie si strčí mobil do vrečka a pedantne si zatiahne zips. Voľne visiace veci priťahujú vlky ako magnet. Kradnú všetko – rukavice, šiltovky, fotoaparáty aj telefóny, aby sa následne hrali s korisťou. Málokedy zvyknú vrátiť veci v nezmenenom stave. Človek môže byť rád, ak ich vôbec vrátia. Patrí to k zábave pre návštevníkov, ktorí si kúpili lístok na zážitok Intímny kontakt s vlkom. Záujem dravcov o predmety z kože či semišu však možno presahuje to, čo ľudia pokladajú za milé.

Jedno dievča si obulo čižmy zo zajačej kože a vlky takmer zošaleli. Sprievodca im napokon musel tie čižmy darovať, inak by dohrýzli dievčaťu nohy. Jedna z ošetrovateliek trielila do auta, aby požičala dievčaťu vlastné. Možno vlky vzrušuje vôňa zvieracej kože, ktovie? Ani nepremokavé plášte nie sú terno, zrejme preto, že materiál vlkom pripomína kožu a zvláštne vonia. Vône sú celkovo problém.

Škatuľky so žuvacím tabakom aj cigarety musia zostať vonku. Krémy na ruky a voňavky predstavujú výzvu. No ľudia si radi nechávajú zožrať šiltovky a čiapky. Len sa tým zintenzívni ich zážitok. Je autentickjší. A za to predsa platia. Lístok stojí asi tisíc švédskych korún.

Keď sa za Sofie zabuchne tretia a posledná bránka, ocitne sa medzi vlkmi. Cez bubnovanie dažďových kvapiek na natiahnutú kapucňu počuje prvé zakňučanie. Na policajnom výsluchu Sofie opísala, ako sa nepokojné a vystresované vlky vrhali k vchodovým dverám. Ešte nevie, kde sa nachádza Karolina. Ihneď odbočí doľava, aby prešla popri vysokom plote okolo výbehu. Takto to robia každé ráno: Prejdú okolo celého areálu, skontrolujú, či je plot neporušený a žiadne zviera sa nepokúsilo vyhrabať von. Naposledy

to robila včera. Vtedy v spoločnosti Karoliny, ktorá medzitým dala vlkom žrať.

Štyri dravce nasledujú Sofie, keď kráča cez zvltný a holý terén. Inšpektor Anders Wallberg sa jej neskôr bude pýtať, či si v tej chvíli nevšimla niečo zvláštne. A áno, všimla si. Vlk na poslednej priečke internej hierarchie svorky, ktorý sa v poslednom čase krčil pod konármi vyvráteného stromu, sa naraz prekvapivo pohybuje v strede svorky, medzi ostatnými vlkami.

Je asi v polovici okruhu s dĺžkou pár stoviek metrov. Našľapuje opatrne, aby sa nepošmykla. Všimne si dva ďalšie vlky zo svorky, o kúsok ďalej krúžia okolo žrádla. Vyjde na nevysoký kopček a na zemi zbadá čosi čierne. Vyzerá to ako smeti. Možno sem vietor cez plot privial vrece na odpadky. Keď podíde bližšie, zistí, že ide o vetrovku so zeleným logom zoologickej záhrady na chrbte. Videla ju ráno. Musí patriť Karoline. Žeby na nej vlky čosi zavetrili a začali ju ťahať? Vlky majú neuveriteľný čuch. Stačí im málo. Možno ich v látke zaujala nejaká vôňa. Karolina si ju musela vyzliecť a zahodiť na zem. Bezpečnostné opatrenie má zabrániť ďalším útokom.

Vlky sú zvyknuté na ľudí a pripomínajú veľké psy. Ale prirodzené inštinkty dravca a rôzne reakcie svorky, rozvíjané celé tisícročia, zostali zachované. Sú preto najmä bojazlivé a nervózne. Odborník na psy by ich nazval zbabeľmi. Ale vedia byť aj násilné a surové. Sofie vie, ako ľahko tento veľký dravec rozdriape pulóver či bundu, akoby bola z toaletného papiera. Človek musí byť pri kontakte s vlkami v strehu, no zároveň rozhodný.

Sofie vezme bundu zo zeme. Na prvý pohľad vyzerá nedotknutá. Neskôr sa ukáže, že ju prederavili zuby a na kapucni, chrbte a pravom ramene sú diery. Sofie ju zmotá

a prehodí cez plot, aby sa k nej vlky nedostali a nepokúsili sa ju zničiť. Rozhliada sa dookola a pokúša sa spočítať vlky na skale nad sebou. Spočiatku ich bolo deväť. Minulé leto utratili Kurta. Prejde pár krokov a zastane. Ďalší čierny kus nepremokavého odevu. Nohavice. Žeby si Karolina vo výbehu dobrovoľne vyzliekla nohavice, je zvláštne. Nohavice sú okrem toho dotrhané. Vezme ich, zmotá a pokúša sa ich prehodiť, no rozmotajú sa a uviaznu v elektrickom drôte nad oceľovým pletivom skrúteným tak, aby cezeň vlky neskákali. Nohavice zostanú visieť a trepocú sa vo vetre. Sofie prejde ďalších pár krokov po kameňoch.

Vlky ju sledujú prenikavým pohľadom žltých očí, ako-by zvedavé na jej ďalší krok. Kým sa nedozvie Karolinin osud, bude najistejšie držať si od nich odstup. Možno napodobní ľudí, keď ich premkne zima. Stiahne si prsty do rukávov bundy. Vlky sa v poslednom čase mimoriadne zaujímajú o ruky. Skáču po nich, oblizujú ich. Trhajú rukávy aj pulóvre.

Všimne si čosi na zemi medzi kmeňmi stromov kúsok od časti výbehu, kde dávajú vlkom žrať. Keď vchádzala do výbehu, výhľad jej zakrývala veľká skala. Najprv jej napadne, že je to žrádlo zo včera. S Karolinou im dopriali. Do výbehu pretiahli polovicu tela zvierata. A Sofie teraz rozmýšľa, či je to ono. Vlky sa zväčša do zdochliny pustia hneď, podľa hierarchie vo svorke. Najprv vodca svorky, potom postupne ostatné. Podelia sa všetci s výnimkou outsiderov. Ale tentoraz nechali vlky žrádlo nedotknuté. Vzhľadom na to, že dostávajú žrať len trikrát do týždňa, je to divné. Veď bývajú hladné.

Viem, že takto funguje ľudský mozog. Hľadá známe vzorce a racionálne vysvetlenia zmyslových vnemov, ktoré sa mu sprvoti nedarí odkódovať. Sofie vie, že na kúsky

mäsa sypú biely prášok, aby mäso získalo béžovú farbu pokožky. Priblíži sa a stihne si uvedomiť, že mäso im zrejme nesadlo, keď si všimne náramkové hodinky. Pozná ich. O pár sekúnd jej mozog pochopí, čo to vidí medzi kameňmi, ihličím a koreňmi. A vtedy sa jej zmocní panika. Začne cúvať k plotu pár metrov od Karolininho nahého a doráňaného tela. Vo vrecku nahmatá kľúč od zámky. Bránka od výbehu sa ťažko otvára. Tadiaľto sa nemá chodiť von. Ale je to najbližšia cesta. Inak by musela prejsť krížom cez celý výbeh k vchodu do menšej ohrady.

Medzi Sofie a vchodom sa pohybuje vlčia svorka. Má ju za chrbtom a zámka visí zvonku bránky. Musí prestrčiť ruky cez úzku škáru medzi ocelovou brámkou a plotom. Ak jej kľúče vypadnú na kamennú dlažbu, nie je isté, či sa k nim dostane.

Napokon počuje, ako zámka klikla. Vytiahne závoru a odtlačí bránku, vykĺzne von a rýchlo ju zasa zatvorí. Vráti zámku na miesto. A v bezpečí klesne na zem. Celá sa chveje a nekontrolovane plače. O chvíľu sa pri nej vynorí Maria. Viem, že Maria ju nájde zlomenú a neschopnú komunikovať. Viem, že Sofie sa jej pokúša všetko vysvetliť, no slová sa jej zasekávajú v hrdle. Viem, že Maria vytuká na telefóne číslo 112. Je jedenásť hodín, sedemnášť minút, nedeľa sedemnásteho júna 2012.